

OĞUZNAME’NİN İNGİLTERE NÜSHALARI ÜZERİNE TALİHSİZ BİR TENKİT

Necati DEMİR*

Ahmet B. Ercilasun, *Oğuzname (İngiltere Nüshaları) İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*, h yayınları, İstanbul 2016, (ISBN 978-605-4042-98-2) adlı çalışmamız üzerine *Dil Araştırmaları*’nın Güz 2016/19. (s. 225-229) sayısında bir tenkit yazmıştır. Yanlış hatırlamıyorsam (!), hocamız mutlu olur diye, eleştiride bulunduğu kitabı da bizatihi kendisine hediye etmiştim. Yazmış olduğu tenkidi okuduğumda çok şaşırdım.

Öncelikle “tenkit nedir?”. Tenkit, “Bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle değerlendirerek anlaşılmasını sağlamak amacıyla yazılan yazı türüdür”. (TDK BTS) Fakat tenkitte amaç “sadece kusur aramak” olduğunda sonuç, üzüm yemek değil bağcıyı dövmektir.

Sayın Ercilasun, bizim hocamızdır. Bilimsel etik, hakkaniyet ve üslup çerçevesinde hatalarımızla ilgili uyarı yapma, doğrularımızla da bizi destekleme hakkı bakidir. Hatalarımızı da doğrularımızı da rahatlıkla kendisinden beklediğimiz bu çerçevede şahsıma iletebilirdi. Böyle tahkir üslubu ile tenkit yapması gerekmezdi. Beklemediğimiz kişi, beklemediğimiz davranış...

Aslında bu tenkide cevap verip vermemeyi uzun uzun düşündüm. Hocalığın gereği olduğu gibi öğrenciliğin de gereği vardır. Bunların başında da saygı gelir. Fakat tarihe düşülmüş haksız bir not bulunmaktadır. Bunların silinmesi de gereklidir.

Vaktiyle rahmetli Hasan Eren, “*Serender*” kelimesinin etimolojisi ile ilgili yazdığım makalemi acımasızca / ne laf ettiğini bilmez bir şekilde eleştirmişti. Türkçe “*seren*” ve “*direği*” kelimelerinin bir araya gelmesi ve ikinci kelimedeki aşınma ile “*serender / serentir vb*” şekline geldiğini anlatmıştım. O da kelimenin Karadeniz Rumcasından (?) geldiğini söyleyip demediği lafı bırakmamıştı. Cevap yazdığım hâlde hocalığına duyduğum saygıdan yayımlamamıştım. Hâlâ pişmanım...

Biz, bu yazımızda çizgimizi asla aşmayacağımıza; hocamızı üzecek tek bir söz bile sarf etmeyeceğimize peşinen söz vermekteyiz. Sayın Ercilasun’un eleştiri ve ithamlar karşısında doğal olarak bize doğan cevap hakkını da kullanmak durumundayız. Bununla birlikte haklı iken, haklı olduğunuzu insanlara anlatmanın ne zor bir iş olduğu da ortadadır.

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi – Ankara necatidemir@gazi.edu.tr

Öncelikle şunu söylemek isterim ki "biz öyle hata yapmayız, hatamız yoktur" gibi bir iddiamız yoktur. Hata olur... Daha önce de hatalarımız vardı. Bundan sonra da olacak. Bu durumu bildiğim için bütün kitaplarımızın ön sözüne şu ifadeleri mutlaka yazarım: “*Bu çalışmaları yaparken gözden kaçmış ilmî ve teknik hatalarımızın bulunmaması elbette mümkün değildir. İçeriği çok geniş olan eser hakkında eksiklerimiz de kalmış olabilir. Hatalarımızın düzeltilmesi ve eksiklerimizin tamamlanması için konuya daha vakıf olanların ve okuyucularımızın tenkidine muhtaç olduğumuzu belirtir, hatalarımızın iyi niyetimize bağışlanmasını temenni ederiz.*”

Bu paragraf, konumuz olan *Oğuzname (İngiltere Nüshaları) İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım* adlı çalışmamızda da aynen yer almakta...

Özellikle söylemem gereken şudur: Bizim niyetimiz de düşüncemiz de müspettir. Türk dili ve Türk kültürü adına elimizden geleni yapmaya çalıştığımızı cümle cihan bilir.

Gelelim konuya: Oğuzname'nin İngiltere nüshaları tarafımızdan İngiltere kütüphanelerinde tespit edilmiştir. Daha önce herhangi bir kimsenin bildiği ve herhangi bir kaynaktan bahsedilen bir şey değildir. Bu nüshaların kopyalarını kendi imkânlarımızla, bin bir zorlukla, İngiltere'den getirttik. Kim ne söylerse söylesin, yaptığımız iş; Türk kültürüne, Türk diline, Türk tarihine, ... bir hizmettir. Hem de önemli bir katkıdır. Çünkü daha önce bilinmeyen bu önemli eserleri bilim dünyasına tanıtmak ve bilim adamlarının hizmetine sunmak bize nasip olmuştur.

Ercilasun, daha yazısına başlar başlamaz yaylım ateşine başlamış; “ancak”lı, “fakat”lı cümlelerle sona kadar gitmiştir. Her şeyden önce Türk kültürü, dili ve tarihi sevdalısı olarak bildiğimiz hocamızdan, yeni nüshaları ortaya koyduğumuz için, bir teşekkür beklerdik. Bu nüshaları biz İngiltere'den bulup getirtmeseydik hocamız bu yazıyı da yazamayacaktı. Kesinlikle teşekkürü hak ettiğimizi düşünüyoruz. Neyse hocamızın tercihi ...

Ercilasun ilk paragrafta yer alan, eserlerin yerini kendisi tespit etmiş gibi yazdığı, şu cümleleri dikkat çekicidir: “*Eserler, India Office and Oriental Collection içinde bulunmaktadır. Buna göre, Çağatayca olan birinci yazmanın Hindistan'dan İngiltere'ye intikal ettiğini söyleyebiliriz*”. Şimdi konu buradan başlamakta ...

Eserlerin “*India Office and Oriental Collection*” bölümünde olduğunu hocamızın keşfi değildir. Bununla birlikte ikinci nüsha da “*India Office and Oriental Collection*” bölümünde bulunmaktadır. Çağatayca olmadığını iddia ettiği eser de oradan gelmedir. Eğer zahmet edip de tıpkıbasım bölümündeki yazarın / müstensihin yazdığı sayfa numaralarına bakabilseydi zaten bu açıkça görünmekte idi. Yani her iki eser de adı geçen bölümdedir, oraya da Hindistan'dan gelmiştir.

Ercilasun, hemen arkasından “çok ciddi hatalar” yaptığımızı söylemektedir. Hem de “çok ciddi hatalar” ... İkinci nüshanın Çağatay Türkçesi ile değil, Batı Türkçesi ile yazıldığını söylemektedir. Hatta hocamız öyle bir iddialı cümle kurmakta ki “*Çağatay Türkçesinin hiçbir özelliğini taşımamaktadır.*” demektedir.

Hocamız bu konuları bizden çok daha iyi bilir. Fakat demek ki dalgınlığına gelmiştir. Yukarıda da bahsettim. Nüshalar birbirinin devamı gibidir. Büyük ihtimalle de aynı kişi tarafından kaleme alınmıştır. Birinin Çağatay Türkçesi, diğerinin Batı Türkçesi özellikleri ile kaleme alınmış olması söz konusu değildir. Her ikisi de iki lehçenin özelliklerini taşımaktadır. Yani ezberlendiği gibi Çağatay Türkçesi kuralları harfiyen iki nüshada da yoktur. Kaldı ki biz çalışmamızın “*İngiltere Nüshalarının Dil Özellikleri* (s.29-32)” bölümünde 16. maddede konuya açıklık getirmiştik. Şöyle demiştik: “*Çağatay Türkçesi (Doğu Türkçesi) ile Oğuz Türkçesi (Batı Türkçesi)nin pek çok özelliği birbirinden farklıdır. Böyle olmakla birlikte Çağatay Türkçesi özellikleriyle kaleme alınan hemen bütün eserlerde Oğuz Türkçesinin bazı özelliklerine çeşitli ölçülerde yer verilmiştir. Doğal olarak Oğuz Türkçesi özellikleri, üzerinde araştırma yaptığımız Oğuzname’de bulunmaktadır.*” Sayın Ercilasun, çalışmada yanlış aramak yerine dikkatlice okusaydı elbette ki bu durumu görüp eleştirilerinde biraz daha yapıcı olabilecekti.

Şunu da söylemem gerekir. Çağatay Türkçesinin gramer kitaplarında yazılı özellikleri asla eserlerde birebir geçerli değildir. Yazarlar veya müstensihler zaman zaman iki lehçe arasında gidip gelmektedir. Konuyu *bol-/ol-* açısından değerlendirelim. Mademki bu eser Çağatay Türkçesi özelliği taşıyor. Eserde geçen *iştihâr boldı* (60), *han boldılar* (70), ... örnekleri nedir? *ol- / bol-* her iki biçim de mevcut. *Var, var- vir-* kelimeleri çok az geçmekte. *-dan/ -dın* ekleri, ek ünlüsü çoğunlukla yazılmadığı için bu konuda asla ayırıcı olamaz. Ama Çağatay Türkçesinin ayırıcı olan özellikleri eserde çokça var, mevcut ...

Metinde diğer karakteristik Çağatay Türkçesi özellikleri: Çağatay Türkçesinde yaygın bir *e>i* değişimi vardır: *kilip* (60) “gelip”, *kilen* (63) “gelen”, *kildiler* (66) “geldiler”, ... *kiçti* (62) “geçti”, *kiçdiler* (67) “geçtiler”, *kiçer* (78) “geçer”, ... *iküp* (82) “ekip”, ... Eser Oğuz Türkçesi ile yazıldıysa bunlar nedir?

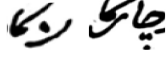
Hocamızın *kil-/kel-*, *kör-*, *kirü*, *kün*, *kiç-*, *kemi* gibi kelimelerin “k” ile değil “g” ile okuması gerektiğin söylemesi bizi gerçekten şaşırtmıştır. İnce sıradan ünlüler ile kurulan kelimelerin başında yer alan “kef”in “k” veya “g” okunması konusunda ayırıcı bir unsur, bir yol gösterici bulunmamaktadır. Şimdiye kadar da tespit edilememiştir. Bu kadar iddialı olduğuna göre hocamız, bunun bizim bilmediğimiz bir yöntemini bulmuş gibi görünmektedir. Fakat pek çok eseri okumuş bir kişi olarak sanmıyorum ...

Kelime başındaki ünsüz bakımından Çağatay Türkçesi ile Oğuz Türkçesini ayıran başka özellik var: Oğuz Türkçesinde *d-* işe başlayan kelimeler Çağatay Türkçesinde çoğunlukla *t-* ile başlamaktadır. Metnimizden örnekler: *tokuz* (61) “dokuz”, *tört* (62) “dört”, *Teñiz* (65) “Deniz (Oğuz Kağan’ın oğlu)”, *takı* (66) “dahi, da/de”, *tarı* (82) “darı”, ... Uzayıp gitmekte... Eser Çağatay Türkçesinin özelliklerin taşıyorsa bunlar nedir?

Demek ki Hocamızın çok iddialı bir yargı ile söylediği “*Çağatay Türkçesinin hiçbir özelliğini taşıyamamaktadır.*” cümlesi de doğru değildir.

Yıllardır Çağatay Türkçesi ile yazılmış eserler üzerine çalışmaktayız. Belki de Çağatay Türkçesine en fazla emek verenlerdeniz. Bütün bunlarla beraber Çağatay Türkçesi ile Oğuz Türkçesi özelliklerinin daima yan yana kullanıldığını hocamızın da bilmesi gerekirdi.

Sayın Ercilasun, pek çok kelimeyi yanlış okuduğumuzu belirtip bir de liste vermiştir. Hatta Türkiye Türkçesine aktarırken de hata yaptığımızı neredeyse kıyamete sebep olacakmışız şekilde duyurmuştur. İlk bulduğu ve

yanlış okuduğumuzu iddia ettiği kelime: Biz “Çarkezge” okumuşuz. Hocamız bu kelimeyi “Çerkezge” şeklinde okumamızı önermiş. Yanlış okuduğumuzu iddia ettiği kelimelerin bir kısmı da dizgi hatası. Bilmem ki ne demeli? Evet... Kabul etmeliyim ki yanlış okuduğumuz kelimeler de var. Düzeltmesi için bu kadar abartıya ve tahkir içerikli söze ne gerek vardı?

Sayın Ercilasun şöyle bir tespit de bulunmuştur: “*Bugünkü dile aktarmalarda da önemli hatalar bulunmaktadır. Bunların önemli kısmı, bazılarını yukarıda gösterdiğimiz yanlış okumalardan kaynaklanmaktadır.*”

Bu durumda daha önce yapılan çalışmalara bir bakmak gerekmektedir. Türk dili alanında çalışan meslektaşlarımız genellikle eski yazılı metinleri transkripsiyonlu biçimde yeni yazıya aktarırlar. Üzerine de dil araştırması yaparlar. Bizim de metodumuz budur. Lakin bu kadar emek verilmiş eserleri kimse anlamaz. Alan uzmanları dışında kimse bu eserlerden yararlanamaz. Bu durumu bildiğim için pek çok eseri “*lehçeler arası aktarma*” yolu ile Türkiye Türkçesine aktardım ve ortaokul seviyesindeki çocuklarımızın bile okuyup anlayabileceği sadelikte okuyuculara sundum. *Oğuz Kağan Destanı, Hazret-i Ali Destanı, Müseyyeb Gazi Destanı, Battal Gazi Destanı, Danişmend Gazi Destanı, Saltık Gazi Destanı, ...* bunlardan bazılarıdır. Hatta bunlardan bazılarının bölümleri sadeleştirilmiş hâli ile Millî Eğitim Bakanlığının yayımladığı ders kitaplarına koyuldu ve sevgili öğrencilerimiz bu eserleri okuyup anlama imkânı buldu.

Lehçeler arası aktarmanın ne kadar zor olduğunu, bu işi yapanlar bilir. Hata yapmadan aktarmanın imkânı da yoktur. Yani sorun işin tabiatında var.

Çünkü eski kelimeler, yerine koyduğumuz kelimeler ile birebir aynı manada olmaz. Hata yapabileceğimi peşinen de biliyordum. Ama buna rağmen yılmadan, cesaretle ve korkmadan yeni nesillerin bu eserleri okumasını istedim. Bütün bunların karşılığı Türk kültürüne, Türk diline, Türk tarihine gönül vermiş olarak bildiğimiz hocamızdaki karşılığı bu olmamalıydı: “*Bugünkü dile aktarmalarda da önemli hatalar bulunmaktadır.*” Bu ne demek?

Niyetimiz hata yapmak değildi. Bir kastımız da yoktu. Yalnız altını çizerek belirtmek istiyorum. Daha önce defalarca çalışılmış eserleri onuncu kez, yirminci kez hatta otuzuncu kez yayımlayan olursanız hatayı az yaparsınız. Öncekilerin yaptıkları hataları değerlendirir, tedbirinizi alırsınız. Lakin aynı çalışmayı yirminci kez çalışan bilim adamı hata yapsa ne yaparsa ne? Biz daha önce hiç kimsenin görmediği, bilmediği eserleri çıkarıp okumaya çalıştık. İnsanlık hâli... İster istemez hata yapılıyor. Biz hocamızdan cümle cihanı ayağa kaldırıp hep beraber taşıyalım şeklini değil de, “ikinci baskıda düzelt” tavsiyesini beklerdik. Kesinlikle bizim ön sözde belirttiğimiz “*Hatalarımızın düzeltilmesi ve eksiklerimizin tamamlanması için konuya daha vakıf olanların ve okuyucularımızın tenkidine muhtaç olduğumuzu belirtir, hatalarımızın iyi niyetimize bağışlanmasını temenni ederiz.*” dileğimizin karşılığı bu değildir. Ben şahsen bu tür şeylere zaman harcamam. Şayet işi gücü bırakıp da başkalarının yaptığı hatayı bulup cümle cihana duyurmaya zaman harcar isem, otuz kere yayımlandığı hâlde yeniden yayımlanan eserlerde bile daha fazla hata bulurum.

Sayın Hocamız görmediğimizi düşündüğü pek çok eser / çalışma konusunda da bize yol göstermeye çalışmıştır. İlkokul öğrencisi muamelesi yaparak görmediğimi iddia ettiği eser ve makale: Tuncer Gülensoy - Peki Küçükler, *Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü* (İstanbul 2015), Dursun Yıldırım, *Ergene Kon = Erkin Kün mü* (TDAY 1997). Bu eserlere bakmadığımızı söylemiş olması gerçekten çok incitici. Altını çizerek söylüyorum, bırakınız bu çalışmaları, Oğuz / Oğuzname ile ilgili dünyada üzerinde bütün dillerde her ne yazılmış çizilmişse, hiç üşenmeden, dünyanın öbür yanından bu yanına toparladığımızı; hemen hepsinin elimizin altında olduğunu beyan ediyorum. Böyle olduğu da çalışmamızdan anlaşılabilir. Hocamız bütün enerjisini hata aramaya harcamayıp çalışmamıza bu gözle baksaydı bizi bu kadar incitmemiş olurdu.

Sayın Ercilasun yanırlarımızı sıralayıp dururken “nüshaların yazılış tarihi” konusuna da değinmiştir. Metni dikkatli okumadığı için o kadar hata yapmış ki insan şaşırıp kalıyor. Demek istemediğimi, demek istemişim gibi... Vermediğim bilgiyi, vermişim gibi...

Sayın Ercilasun’un çalışmamızdan aldığı bilgilere dayanarak yaptığı yorumlar: “*Necati Demir’in, eserlerin tarihi hakkında verdiği bilgi de doğru değildir. Demir, “... Tercüme-i Oğuzname adı ile kaydedilen nüshanın H.*

1005 M. 1596'da istinsah edildiği açıktır. İlk nüshanın yazarı Kadir Ali Bey olarak zikredilmiştir... Ancak her iki nüsha da aynı yazı karakteri ve aynı üslupla kaleme alınmıştır... Bu durumda ikinci nüshanın da Kadir Ali Bey tarafından kaleme alındığını ve H. 1005 M. 1596'da istinsah edildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.” demektedir (s. 23)”.

Sayın Ercilasun devam etmiş:

*“Bu bilginin doğru olması mümkün değildir. Çünkü Demir'in de bizzat belirttiği gibi iki yazma da Ebulgazi Bahadır Han'ın Şecere-i Türkî'sini kaynak olarak kullanmışlardır. Bilindiği üzere Şecere-i Türkî'nin yazılış tarihi 1663-1664'tür. Bu durumda Demir'in yayımladığı yazmalar bu tarihten önce telif de istinsah da edilemez. Demir tarih ve yazarla ilgili bilgiyi nereden aldığını da belirtmemiş, “zikredilmiştir” şeklinde edilgen bir fiil kullanmıştır. **Tıpkıbasımı verilen yazmalarda tarih ve yazarla ilgili bilgi yoktur.**”*

Pek çok cümle arka arkaya sıralanmış. Anladığım kadarıyla (!) eserin yazılış / istinsah tarihini ve müstensihini yanlış vermişiz. Yanlış tespit olmuş: *Şecere-i Türk'ün yazılış tarihinin 1663-1664 olduğunu*, herhâlde, bilmekteyiz. Hatta Ebulgazi Bahadır Han'ın ve oğlunun kendi el yazısı ile yazdığı *Şecere-i Türk* adlı eserin bir kopyasının bizzat kütüphanemizde bulunduğunu, sırasını beklediğini de bildirmek isteriz. Herkes bilmeli ki biz yanlış bilgi vermedik. Burada yazılan bilgiler, İngiltere'den nüshaları aldığımız kütüphanenin kataloglarındandır. Dikkatli bakıldığında rahatlıkla anlaşılabilirdi.

Sayın Ercilasun'un şu cümlesi gerçekten ilgi çekicidir: *“Eserin giriş bölümünde Oğuzname ile ilgili bilgiler verilirken Ulu Han Ata Bitigçi adlı eserin de bir Oğuzname olarak ele alınmasının doğru olmadığı kanaatindeyim”*. Arkasından da ikincil kaynaklardan yararlandığımı iddia ettiği cümlelere devam etmiştir. *Ulu Han Ata Bitiği* hakkında bilgiler vermiştir. Eyvah ki eyvah! Eser ile ilgili olarak *“Türklerin En Eski Destanı: Ulu Han Ata Bitiği”*, İstanbul 2016, 150 s. kitabımız yayımlanmıştır. Sayın Ercilasun bu tahkir dolu makaleyi yazarken de eser yayımlanmıştı. Keşke bu kadar talihsiz cümleleri yazmadan önce o çalışmamıza bakabilseydi. Zira burada hiçbir iddiası isabetli olmadığı gibi kendisinin verdiği bilgiler ikincil kaynaklardandır. Gerçekten üzücüdür.

Hocamızın iddiasına göre *Ulu Han Ata Bitiği* adlı esere Oğuzname demişiz. Hangi eserin Oğuzname sayılıp sayılmayacağını belirleyecek bir bilgi birikimine sahip olduğumuz bilinir diye düşünüyordum. Biz *Ulu Han Ata Bitiği*'ni Oğuzname saymadık. Böyle söz söylemedik. Böyle bir iddiamız da yok. Sadece *“Oğuzname'nin Teşekkül Tarihi (s.2-10)”*ni ele aldığımızda bu eserden faydalandık.

Ulu Han Ata Bitiği adlı eser ile tanışmamız zaten Oğuzname ile ilgilidir. Bu eserde, Oğuzname ile ilgili olarak herkesi şaşırtacak muhteşem bilgiler bulunmaktadır. Kendi çevirimden aktarıyorum:

Türklerde çok önemli bir kitap daha vardır. Bu kitaba Türkler çok değer verirler ve elden ele dolaştırırlar: Adı, Oğuzname'dir [باغینا]. Bu kitabın içinde; Oğuz'un [اغوز] günlük yaşamı, ilk kağan oluşu, adını ve namını Oğuz olarak alışı anlatılmıştır.

*Oğuzname'de [باغینا] ayrıca Tepegöz [تپهگوز] adlı bir yaratıktan da bahsedilir. Bahsi geçen Tepegöz eskiden Türklerin diyarlarını tahrip etmiş ve bunun yanında onların büyüklerini ve atalarını katletmiş. Söylentilere göre bu adam bir garip yaratılmış. Başının ortasında tek bir göz varmış. On tane koçun derisini bir araya getirip börk yapılırsa onun başını ancak örtermiş. Ona kılıç ve ok işlemezmiş. Annesi, **Mercan Denizi**'nin [Ar. Mercanü'l-Bahr] cinlerindenmiş. Babası ise **Tartura** imiş. Bu kitapta Tepegöz hakkında da çok hikâyeler anlatılmıştır.*

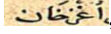

*Oğuzname'de bugüne kadar olan o hikâyeler zikredilmektedir. [Varak: 202/b] Türklerin âlim ve zeki olanları ile soy soylayıp boy boylama yapabilenler bu hikâyeleri ezberleyip anlatıyorlar. Kitabın en sonunda Tepegöz [تپهگوز], Türkler arasından çıkan genç ve güçlü bir yiğit tarafından öldürülmüştür. Onu öldüren kişi çağın kahramanlarından, güçlü, kuvvetli bir yiğit olan **Aruz oğlu Basat**'tır. Türkler arasında kimsenin yenemediği bir kız da çıkmıştır. **Aruz oğlu Basat** [بساط ارس], yine aynı çağda yenilmez olarak görülen o kızı yenerek onunla evlenme şerefine layık olmuştur. Basat, Tepegöz'ü öldürünce adamlar, oğlanın babası **Ebu Aruz** [ابو ارس] gidip ona müjde verdiler, oğlunun o kızı yendiğini söylediler. Babası "sanki o, Tepegöz'ü de öldürmüş gibi müjde verdiniz" diye cevap verir.*

*Bu genç **Aruz oğlu Basat** [بساط ارس], Tepegözünü nasıl öldürdüğüne dair pek çok efsane, Türkler arasında, dillerde dolaşmaktadır. Ben o olaylara çok girmeyeceğim. Çünkü bütün bu olayları ve kitabı yazarken tek bir amacım var. O da okuyucular bu kitabı okudukları zaman, bu yazarın yani benim gerçeği yazdığımı inansınlar ve söylesinler. Ondan sonra hiç kimse yazdığım şeyleri yanlış diyemez"¹.*

¹ Aybek ed-Devâdârî, *Dürerü't-Ticân* v. 202a-202b.

Sayın Ercilasun'un ikincil kaynaklardan aldığı iddia ettiği bu bilgiler, yaklaşık 5 yıllık bir çalışmanın sonucunda hazırladığım, gözümün nuru ile satır satır kaleme aldığım “*Türklerin En Eski Destanı: Ulu Han Ata Bitiği*” kitabımdandır².

Sayın Ercilasun sona yaklaştığında şöyle bir beyanda daha bulunmaktadır: “*Demir'in, Ulu Han Ata Bitiği'nin Arapçaya çevriliş tarihinden (M. 826) hareketle “Oğuzname'nin varlığını çok eskilere” götürmekle ilgili düşüncelerine (s. 7) katılmıyorum*”.

Hocamız katılmayabilir. Kendi görüşüdür. Ancak konu burada bitmiyor. Ulu Han Ata Bitiği M. 580'de ölen *Bozorgmıhr bin el-Bahtikân* tarafından Türkçeden Arapçaya çevrilmiştir. Ve dahi eserde *Oğuz*, *Oğuzhan* ve *Oğuzname* adı geçmektedir. İşte bu kelimeler de bizzat eserden kopyalanarak buraya yerleştirilmiştir: , , . Katılmayabilirsiniz ama 580'de *Oğuz Han*, *Oğuz*, *Oğuzname* ile ilgili bilgiler Ulu Han Ata Bitiği'nde mevcut. Durum açık. **Demek ki Oğuzname çok eskilerde ...**

Oğuzname'nin Orhun Yazıtları'ndan önce kaleme alındığının bir başka delili de hocamızın, yine anlamlı bir biçimde, dikkat çektiği “*Demir'in eserlerinin yol açtığı tartışmalarında araştırmalara katkı sağlayacağını düşünüyorum*.” cümlesidir. Dipnot olarak da açıklama vermiştir: “*Necati Demir'in Oğuzname [Kazan Nüshası] adlı yayını için Zeki Kaymaz tarafından yapılan bir değerlendirme, Dil Araştırmaları'nın 2016 Bahar sayısında yayımlanmıştır*”. Ercilasun'un imalı bir biçimde bahsettiği Kazan nüshasının (baştan ve sondan eklemeleri hariç) Oğuz'un doğumundan ölümüne kadar olan kısım bizce Orhun Yazıtları'ndan önce yazılmıştır. Zira bugün kullandığımız pek çok fiil çekiminin en arkaik şeklinden tutunuz, Türkçenin pek çok eski özelliği bu kısımda yer almaktadır.

Bu tür küçük hatalar ve dizgi yanlışları her eserde vardır. Türk dili alanında en kaliteli yayınları hiç tartışmasız Türk Dil Kurumu yapmaktadır. İddia ediyorum, başka yayınevlerinde ve Sayın Ercilasun'un Başkanlığını yaptığı dönemde Türk Dil Kurumunda yayımlananlar dâhil, bütün eserlerde bu kadar hatta daha daha fazla hata tespit edilebilir. Bu durumu çok kıymetli hocamız da bilir.

Bütün bunlardan sonra insan ister istemez merak da ediyor. “*Neden bu saldırı ve ölçüsüz sözler diğer herhangi bir esere değil de bizim bütün iyi niyetimizle alanımıza yeni katkılar sağlamaya gayret ettiğimiz çalışmamıza, ... Neden bu saldırı ve ölçüsüz sözler ‘kırmızı kapaklı Oğuzname'm’ diye sevdiğimiz kitabımıza? Gerçekten merak ediyorum*”.

² Necati Demir, *Türklerin En Eski Destanı Ulu Han Ata Bitiği*, İstanbul 2016.

Şunu da ilave etmeliyim. Sayın Ercilasun'un bu tür konularla zaman harcamasını ve kendisine eziyet etmesini bir küçüğü olarak doğru bulmadım. Kaldı ki zaman harcıyıp tahkir üslubu ile kaleme aldığı çalışmasının bilime herhangi bir katkı sağlamadığı; Türk dilini, Türk edebiyatını, Türk kültürünü bir milimetre ileri götürmediği açıktır. Doğru bir yöntem de olmamıştır. Bu durum, hocamızın bilimine bilim de katmamıştır. Doğrusunu söylemek gerekirse ben de bu yazıdan bir şey öğrenmiş sayılmam. Mevcut hatalarımı zaten tespit eder, ikinci baskısında düzeltirdim. Hocamızın zahmet etmesine hiç ama hiç gerek yoktu.

Bu arada hocamızın, (biraz bilim üslubu dışında olacak ama) tadımızı kaçırmayı ve bizi kırmayı fazlasıyla başardığını, yazdığı yazının tek başarılı yanının da bu olduğunu söylemem gerekir.

Son olarak şunu da belirtmekte fayda vardır: Konu olan Oğuzname nüshaları bizim için bir başlangıçtır. Daha önce tespit edilemeyen ve edebiyat tarihlerinde yer almayan pek çok Oğuzname nüshasını önümüzdeki günlerde yayımlamaya devam edeceğimizi de bilim dünyasıyla paylaşmak isterim.